

Arvet efter Oxenstierna hämmar svensk marknadsreglering

I november 2009 klubbades EU-direktiven för elektronisk kommunikation, det s.k. telekompaketet, igenom i EU. Men varför har 750 nya regler tillkommit på marknaden för elektronisk kommunikation, trots att inga stora politiska partier går till val på marknadsreglering av telekomsektorn? Inte ens piratpartiet röstade nej till telekompaketet. Och varför är det så svårt att påverka (o)politiska beslut om marknadsreglering?

Finns det någon politiker som är insatt i vad dessa 750 bestämmelser får för effekter på företag och konsumenter? Svaret på frågan är sannolikt nej. Skälet är att inget politiskt parti tror sig kunna vinna medborgarnas röster på att reglera tillträde till fibernät eller genomföra EU-direktivet om avreglering av EU:s postmarknader. Det görs ändå och utan någon större debatt i vare sig media eller våra valda politiska församlingar.

Konsekvenserna behöver förklaras

För företag som verkar på avreglerade, eller snarare på omreglerade, marknader kan förändrad marknadsreglering innebära att nya marknader och tjänster öppnas medan andra riskerar att få sin affär och lönsamhet uttraderad. Oavsett vilken effekt regleringen kan tänkas ha, så kan affärsplanerna bli betydligt mer träffsäkra genom att omsätta direktivens artiklar och propositionernas paragrafer i effekter på omsättning, rörelseresultat och investeringsvilja. Det kräver både ingående kunskap om hur marknadsregleringen påverkar den egna affären och förmåga att levandegöra följderna för de omedvetna politiker och tjänstemän som kan påverka en fråga i en viss riktning.

Effektiv marknadsreglering bygger på en konstruktiv dialog mellan näringsliv och beslutsfattare i samtliga parallella beslutsprocesser som pågår i EU, Regeringskansliet och myndigheter. Det kan därmed vara dags att delvis ersätta det vi kallar Public Affairs med Regulatory Affairs. Det myndigheterna faktiskt gör och tycker är lika viktigt, eller viktigare, än vad som står i partiprogrammen.

Initiativen tas tidigare

Före Sveriges inträde i EU var det betydligt enklare att härleda varifrån initiativen till lagstiftning och andra politiska beslut om marknadsinterventioner emanerade. Samhällsdebatten resulterade i vallöften som resulterade i att ansvarig minister tillsatte en utredning, efter ett remissförfarande fattade därefter regering och riksdag beslut om lagar eller stödinsatser.

Sedan 1995, då Sverige gick in i EU, har dock initiativen och beslutsprocesserna för marknadsreglering blivit allt svårare att följa genom att enbart analysera den

inhemska debatten. Majoriteten av initiativen till beslut som berör telekom, energi, Internet eller finanssektorn härstammar från EU:s institutioner.

För den som vill göra sin röst hörd i dessa sammanhang räcker det inte längre med att svara på Regeringskansliets remisser. Det räcker heller inte att prata med de svenska politikerna, eftersom tåget sedan länge har gått. Att det är för sent att göra sin röst hörd beror på att den principiella inriktningen beslutades långt tidigare då EU-kommissionen började arbeta med förslagen. Den nationella lagstiftningsprocessen är, när det gäller marknadsreglering, ett formellt verkställande av vad Sverige som medlemsstat har åtagit sig då EU-direktivet beslutades av EU:s ministerråd och EU-parlamentet.

Skilda världar

Politiken handlar om övergripande frågor men många affärskritiska ”politiska” beslut fattas dock i allt större utsträckning av myndigheter. Många företag som verkar på (av)reglerade marknader upplever det svårt att få fram sitt budskap, samtidigt som en ineffektiv reglering som inte fyller sitt syfte är svår att ändra. Stora ansträngningar läggs på att belysa konsekvenserna av lagförslag och myndighetsförslag. Politiker och kommersiella bolag pratar dock olika språk, vilket leder till missförstånd. Bristerna i gemensamt språk, kunskapsluckor och distansen till den egentliga beslutsprocessen i Bryssel eller ute hos myndigheter leder ofta till att politikerna hänvisar till tjänstemännen och tjänstemännen till politiken.

Varför är det svårt att få till nödvändiga förändringar av marknadsreglering när i princip samtliga riksdagspartier är överens om att tillväxt och innovation är avgörande för den framtida välfärden?

För det första är beslutsprocessen höljd i dunkel – även för politikerna själva. Regeringskansliet presenterar den nationella processen på sin hemsida och EU presenterar sin process på sin hemsida. Det finns ingen lättillgänglig processbeskrivning av hur den svenska statsförvaltningen samverkar med EU i direktivförhandlingarna.

Arvet efter Oxenstierna

För det andra bygger marknadsreglering i allt väsentligt på nationalekonomisk teori om hur en marknad uppstår. Till detta kommer vad som är möjligt att åstadkomma juridiskt med hänsyn till EU-rätt, budgetlag och svensk rättspraxis. Den svenska statsförvaltningen bygger än i dag på Axel Oxenstiernas kloka tankar om hur statsförvaltningen ska organiseras för att undvika korrupktion, dessvärre förutsåg inte Oxenstierna Sveriges inträde i den Europeiska Unionen. Sveriges decentraliserade statsförvaltning innebär att det ibland är svenska

myndighetsrepresentanter, i andra fall tjänstemän i Regeringskansliet, som driver förhandlingarna i Bryssel. Komplexiteten ökar ytterligare av att Kommissionen parallellt driver sin linje framåt. För den som vill påverka utgången av ett beslut gäller det att vara uppdaterad och ständigt närvarande på samtliga arenor. Det går nämligen fort i svängarna då textförslag förhandlas fram. Därutöver krävs det konstruktiv input som tar hänsyn till såväl EU-rätten och Oxenstierna.

Hur en affär förhåller sig till den nationalekonomiska teori som marknadsregleringen bygger på är avgörande för om invändningar mot den ska uppfattas som relevanta. Det är sällan som den vackra skolboksteorin om hur en marknad uppstår – dvs. där efterfrågan och utbud möts – avspeglas i verklighetens oerhört komplexa och globala marknadsstrukturer. Det senare är en utmaning att kommunicera, speciellt till de som tror att världen ser ut som i teorin och endast visar förstrött intresse för verkligheten.

Isabella de Feudis, JKL

Specialist på Regulatory Affairs

JKL AB, P.O. Box 1405, Sveavägen 24-26, SE-111 84 Stockholm, Sweden

Phone +46 (0)8 696 12 00, Fax +46 (0)8 696 00 15, www.jklgroup.com, Org. No. 556342-1592, Registered Office: Stockholm